

Projekt injektionsberoende

Detta projekt innefattar framtagande och implementering av kliniska insatser, parallellt pågår finansierad forskningsstudie som utgår från etikansökan.

Bakgrund

Injektionsberoende är ett begrepp som på senare år kliniskt har uppmärksammats som ett signifikant problem hos personer som injicerar narkotika och som även börjat diskuteras inom forskningen. Beteendet innebär att patienten – trots en strävan att i övrigt minska eller avsluta sitt intag av narkotika – har svårt att göra detta, p g a en beroendeliknande craving (stark längtan, sug, tvång, varaktigt stresstillstånd, ”hunger”) efter att injicera och abstinensliknande upplevelser när man försöker låta bli eller är förhindrad att injicera. Konsekvenser av att injicera kan vara skador, bölder, sepsis och andra livshotande tillstånd eller allvarliga infektionssjukdomar som t ex hepatit C och HIV. Injektionsberoende kan vara en försvårande faktor i rehabiliteringsprocessen mot ett drogfritt liv och kan innebära att man kvarstannar i kriminella miljöer och beteende pga att man är en aktör på den illegala drogmarknaden.

De psykologiska mekanismer som underblåser det fortsatta injicerandet handlar teoretiskt inte om drogen och det är omvitnat att craving, abstinenskänslor och en eufori eller lättnadsupplevelse inträder vid injicerande oavsett vad injektionssprutan innehåller, dvs även om den innehåller bara saltlösning eller rentav ingenting alls. Det är mer och mer väletablerat att beroendetillstånd inte behöver involvera en narkotikaklassad substans, alkohol eller tobak, utan att det kan röra sig om ett beteende som individen är beroende av och som inte är intag av en substans i sig, utan just ett beteende i likhet med beroende avseende spel om pengar eller dataspelande.

Injektionsberoende är ett beteende som ses hos en viss andel av de patienter som besöker sprutbytes- eller LARO-mottagningar. Patienter besöker sprutbytesverksamhet för att erhålla någon av de rådgivande eller skadereducerande åtgärder som erbjuds där. Majoriteten av deltagarna uppger centralstimulantia/amfetamin som senast injicerade drog. De som inte brukar opioider nås inte av LARO-mottagningar och vissa sprutbytesdeltagare saknar helt kontakt med andra vårdenheter utöver Sprutbytesmottagningarna. Samtliga fyra Sprutbytesmottagningar i Skåne drivs av Infektionsklinikerna i Region Skåne och utgör således en del av högspecialiserad sjukvård. Injektioner är nära förknippade med infektioner, såväl i form av hud- och mjukdelsinfektioner som invasiva infektioner. Invasiva infektioner såsom sepsis, endokardit och spondylodiskiter, kan ha en påtaglig effekt på morbiditet och mortalitet. Att förhindra ett fortsatt injektionsbeteende förväntas ha hälsovinster på både kort och lång sikt. LARO-behandling, läkemedelsassisterad rehabilitering av opioidberoende, innebär en daglig medicinering med ett långverkande opioidpreparat som motverkar craving efter huvuddrogen och som gör att patienten kan vara fri från abstinenssymptom. Behandlingen har en välkänt stabiliserande effekt där patienterna uppnår avsevärt högre livskvalitet och tydligt bättre förutsättningar för att behandlas för olika typer av psykiatrisk samsjuklighet, jämfört med en situation där patienten kontinuerligt använder illegala droger.

För gruppen LARO-patienter med injektionsberoende med samtidigt injektionsberoende finns en evidensbaserad behandling, d.v.s. LARO. För gruppen patienter med annat injektionsberoende än opioider finns lägre grad av evidens för de behandlingsinsatser som ges.

Syfte

- Att kartlägga omfattningen av injektionsberoende
- Att erbjuda en psykologisk intervention för att minska injektionsberoende
- Att genomföra djupintervjuer för att närmare utforska beteendet injektionsberoende
- Att öka samarbete mellan psykiatri och somatik för att bättre möta behov i patientgruppen
- Ökad följsamhet i ex LARO-behandling
- Att underlätta för patienter att bli eller förbli drogfria
- Spridning regionalt av den kunskap som inhämtats under projektet

Projektet integrerar klinik och samarbete mellan psykiatri och somatik. Forskningsstudie pågår parallellt med den kliniska insatsen. Projektet inleds med en kartläggning av omfattningen av injektionsberoende i en population av kliniska patienter med beroendesjukdom. Kartläggningen görs genom ett frågeformulär riktat till personer som deltar i Sprutbytesverksamhet i Region Skåne, som går i LARO-behandling på Region Skånes mottagningar i egen regi i Malmö och Trelleborg, eller som behandlas vid Avdelningen för opioidberoende. Högt deltagande från personal såväl som patienter eftersträvas eftersom hög svarsfrekvensen på frågeformulären är central för att korrekt bedöma omfattningen av problemet.

Personer som i sina svar på frågeformuläret uppvisar indikation på problematiskt injicerande kommer att erbjudas en psykologisk intervention i syfte att minska injektionsberoendet. I första hand erbjuds en kortare psykologisk behandlingsinsats utifrån Motivational Enhancement Therapy, MET, dock kan även andra psykologiska behandlingsinsatser, ex Psykodynamisk terapi, PDT eller Kognitiv beteendeterapi, KBT erbjudas utifrån individuell bedömning av patientens behov. I slutet av behandlingen intervjuas patienterna om sin erfarenheter av densamma och dessa patienter kommer också att erbjudas djupintervjuer för att närmare utforska detta beteende.

De i patientgruppen som injicerar centralstimulerande preparat (och som i avsaknad av opioidberoende inte kan komma i fråga för LARO-behandling) bedöms i första hand vara aktuella för psykologiska interventioner via sprutbytesverksamheterna. För denna patientgrupp kan tydligare behov av behandling, samordning och utveckling utkristalliseras under projektiden.

Behandlingsinsatserna ska erbjudas av kuratorer på sprutbytena respektive av befintlig personal på LARO och kan anses ingå i ackrediteringsvillkor/Förfrågningsunderlag LARO (vårdval LARO).

Förhoppningen är ökad följsamhet i ex LARO-behandling då patienter administrerar sina läkemedel enligt ordination samt att underlätta för patienter att bli eller förbli drogfria.

Planering

Insats	Forskning	Implementering	Tidsplanering / period	Resurs
Inventering inom LARO; vilken bild finns av problematiken?		X	Påbörjas så snart som möjligt. Avgränsad insats.	Utförs av hälso- och sjukvårdsstrateg.
Kartläggning med screeningformulär för att uppskatta omfattningen av injektionsberoende	X		Under en fyraveckorsperiod på respektive enhet med start tidigast 211101.	Utförs av de som är involverade i forskningsstudien med hjälp av kontaktpersoner på enheter som är aktuella.
Utbildningsinsats Motivational Interviewing (MI)		X	Introduktionsföreläsning, som projektdeltagare håller i samt ev kompletterande föreläsning av extern föreläsare.	Arbetsgrupp med deltagare från både Beroendecentrum Malmö och sprutbytena inom RS.
Framtagande av behandlingsmodell		X	Påbörjas så snart som möjligt. Insatsen kommer att vara fortlöpande.	Arbetsgrupp med deltagare från både Beroendecentrum Malmö och sprutbytena inom RS. Behöv av processledare som håller i arbetet.
Behandlingsinsats sprutbytena		X	Påbörjas så snart som möjligt. Insatsen kommer att vara fortlöpande.	Behov av 1,0 kurator. Inventering av möjliga lokaler för behandling/samtal.
Insamlande och analys av screeningformulär	X		Löpande på respektive enhet med start 211201.	Utförs av de som är involverade i forskningsstudien.
Djupintervjuer av brukare	X		Start 220501.	Utförs av de som är involverade i forskningsstudien.
Implementering av forskningsresultat i klinisk verksamhet; LARO och sprutbyten - Utbildningsmaterial - Utbildningstillfälle - Stöd i processen		X	Påbörjas efter utvärdering under 2022. Därefter kan insatsen vara fortlöpande.	Arbetsgrupp med processledare. Medarbetare deltar som del av sin ordinarie tjänst. Extra resurs bedöms behövas för processledare, administrativt stöd samt brukarspecialist.
Utvärdering av behandlingsmodellen	X		Påbörjas under 2022.	Utförs av de som är involverade i forskningsstudien.

Tidsperiod för projektet:

Tre (3) år med start i maj 2022.

Projektansvariga:

Biträdande smittskyddsläkare Marianne Alanko Blomé, professor i beroendemedicin och överläkare i psykiatri Anders Håkansson, projektledare Naloxon och projektsamordnare sprutbyte Pernilla Isendahl, områdeschef Karina Stein samt specialistpsykolog Ulrika Vikbladh.

Resurser:

Bedömning är att följande resurser behövs för de delar av projektet som berör klinisk verksamhet och implementering:

1, 0 kurator på Region Skånes sprutbyten

0,5 + 0,5 processledare (fördelat på Beroendecentrum Malmö och Sprutbytet Malmö)

0,5 brukarspecialist

0,25 administratör

Se bilaga med ekonomisk kalkyl för projektet. Observera att beräkningen avser ett (1) år.

Finansiering av forskning:

35 tkr har beviljats av Stiftelsen Lindhaga. ALF-medel bedöms täcka de forskningsadministrativa behoven. Beforskningen kommer att ske med hjälp av studenter på avancerad nivå och för detta erhålls resurser från universitetet.